

**University of
Zurich**^{UZH}

**Zurich Open Repository and
Archive**

University of Zurich
University Library
Strickhofstrasse 39
CH-8057 Zurich
www.zora.uzh.ch

Year: 2010

**Szwajcarskie Towarzystwo Ewaluacyjne – seval standardy ewaluacji
(Standardy seval)**

Widmer, Thomas ; Landert, Charles ; Bachmann, Nicole

Posted at the Zurich Open Repository and Archive, University of Zurich
ZORA URL: <https://doi.org/10.5167/uzh-43521>
Monograph

Originally published at:

Widmer, Thomas; Landert, Charles; Bachmann, Nicole (2010). Szwajcarskie Towarzystwo Ewaluacyjne – seval standardy ewaluacji (Standardy seval). Warschau: Polnische Evaluationsgesellschaft.

Szwajcarskie Towarzystwo Ewaluacyjne - SEVAL

STANDARDY EWALUACJI

(Standardy SEVAL)

Thomas Widmer, Charles Landert i Nicole Bachmann

5 Grudzień 2000

WSTĘP

Cele Standardów Ewaluacyjnych

Standardy ewaluacyjne Szwajcarskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego (odtąd Standardy SEVAL) mają przyczyniać się do podniesienia standardów ewaluacji w Szwajcarii. Dzięki Standardom SEVAL ewaluacja zyskuje na wiarygodności, jakości i wzbudza większe zaufanie. Wysokiej jakości ewaluacja może być stworzona tylko gdy uwzględnieni są wszyscy zainteresowani, czyli:

- ewaluatorzy
- ci, którzy zamawiają ewaluację
- inne osoby biorące udział w ewaluacji.

W ten sposób Standardy SEVAL zapewniają kryteria, do których wszyscy zaangażowani mają obowiązek dostosować się.

Standardy SEVAL określają wymagania jakim podlega ewaluacja, ale nie definiują instrumentów, które powinny zostać użyte. Idealnie byłoby, gdyby ewaluacja spełniała wszystkie kryteria wymienione w Standardach SEVAL. Jednakże, nie zawsze będzie możliwe branie pod uwagę wszystkich Standardów Seval stąd też potrzeba przystosowania Standardów SEVAL do określonych założeń ewaluacji. To może oznaczać, że niektóre Standardy będą miały mniejszą lub większą wagę.

W zależności od sytuacji ewaluacyjnej, adaptacja Standardów powinna być przemyślana, przedstawiona w sposób otwarty i jasno uzasadniona. Taka adaptacja musi być omówiona i uzgodniona przed rozpoczęciem ewaluacji przez wszystkich uczestników ewaluacji: ewaluatorów, zamawiających ewaluację, adresatów ewaluacji oraz wszystkich innych zaangażowanych w ewaluację.

Standardy SEVAL odpowiadają potrzebom każdej ewaluacji poza ewaluacją personelu (kadry).

Dlatego używając Standardów SEVAL należy je wyszczególnić w odniesieniu do potrzeb konkretnej ewaluacji. Odnosi się to zarówno do adaptacji Standardów, omówionej powyżej, jak i do deklaracji zawartych w samych Standardach. Takie dostosowanie (adaptacja) powinno być przeprowadzone w sposób przejrzysty i czytelny dla osób spoza grona ewaluatorów.

Zakres zastosowania Standardów SEVAL

Standardy SEVAL są wiążące dla wszystkich ewaluacji (za wyjątkiem ewaluacji personelu), niezależnie od kontekstu instytucjonalnego, wybranych metod (np. ewaluacja wewnętrzna lub zewnętrzna) i wybranych obszarów tematycznych. „Przedmiot ewaluacji“ w rozumieniu Standardów Ewaluacyjnych SEVAL może dotyczyć programów, projektów, organizacji, instytucji, zasad postępowania, produktów, materiałów lub innych przedmiotów ewaluacji z wyłączeniem ewaluacji personelu.

Adresaci Standardów SEVAL

Standardy SEVAL są kierowane do wszystkich tych, którzy uczestniczą lub mają wpływ na ewaluację. W ten sposób, Standardy SEVAL są adresowane do ewaluatorów jak i tych, którzy zlecają ewaluację, ale także do innych osób, które stosują te standardy (również do tych, którzy wykorzystują ewaluację w nauczaniu lub realizowaniu programów edukacyjnych).

Źródła Standardów SEVAL

Standardy SEVAL są oparte na Programie Standardów Ewaluacyjnych Połączonego Komitetu ds. Ewaluacji Standardów Edukacyjnych (Połączony Komitet 1994,2000). SEVAL stworzył zespół składający się z: przedstawicieli władz lokalnych, ekspertów uniwersyteckich, ludzi zajmujących się praktyką, w taki sposób, aby dokonać dogłębnej analizy problemów związanych ze standardami ewaluacyjnymi. Wyznaczono podzespół, który stworzył podstawy kryteriów oceny SEVAL, a następnie został przyjęty przez grupy ewaluacyjne. Towarzyszący Standardom materiał zawiera informacje na temat użytych procedur jak również listę tych, którzy stworzyli Standardy.

Rola Standardów SEVAL

Szwajcarskie Towarzystwo Ewaluacyjne widzi Standardy SEVAL jako instrument zapewniający jakość i promocję ewaluacji. Standardy SEVAL nie zostały pomyślane jako narzędzie służące do akredytacji bądź certyfikacji procesów ewaluacyjnych. SEVAL promuje wykorzystanie standardów w szwajcarskiej praktyce ewaluacji, zajmuje się ich dalszym rozwojem i przyczynia się do dalszego rozwoju Standardów poprzez komitet, który monitoruje bieżącą sytuację w ewaluacji i, jeśli zajdzie taka potrzeba, proponuje odpowiednie poprawki w Standardach SEVAL - Walnemu Zgromadzeniu SEVAL.

Nie jest zadaniem komitetu monitorowanie zgodności wykonania prac ze standardami SEVAL, ani komitet nie ma mocy do nałożenia sankcji w przypadku, kiedy standardy są naruszane.

Przegląd Standardów SEVAL

Standardy SEVAL dzielą się na cztery grupy: Użyteczności (U1-U8), Wykonalności (F1-F3), Stosowność (P1-P6) i Dokładności (A1-A10). Każda z tych grup jest

opatrzone streszczeniem i opisem. Poszczególne grupy standardów są ponumerowane, opatrzone krótkim tytułem i skrótowo opisane. Następnie poszczególne paragrafy zostały stworzone w taki sposób, aby wyjaśnić szczegółowo zakres standardów. Poszczególne standardy jak i cztery grupy tematyczne Użyteczność, Wykonalność, Stosowność i Dokładność są ze sobą luźno powiązane, gdyż ciężar gatunkowy każdej z tych grup zmienia się w zależności od typu ewaluacji.

Materiały towarzyszące zawierają:

- Praktyczny przegląd dotyczący standardów istotnych dla konkretnej ewaluacji. Umożliwia to zlokalizowanie standardów, które wymagają dodatkowej uwagi jak na przykład: planowania, raportowania i zarządzania ewaluacją.
- Opis zawierający informacje o tym jak Standardy SEVAL zostały zaadoptowane i przejęte z Programu Standardów Ewaluacyjnych przygotowanego przez Połączony Komitet Standardów Ewaluacji w Edukacji (1994 i 2000). Szczegółowe uzasadnienie i przyczyny zmian oryginalnych standardów zostały zamieszczone.
- Tabelę porównującą w prosty sposób standardy SEVAL z niemieckim programem Ewaluacji Standardów (Połączony Komitet 2000).
- Listę członków Grup Roboczych SEVAL dot. Standardów Ewaluacyjnych
- Bibliografię

STANDARDY EWALUACJI

Użyteczność

Standard użyteczności zapewnia, że ewaluacja zostanie skierowana do zamierzonych odbiorców.

U1 Identyfikacja interesariuszy

Potrzeby osób, które uczestniczą w ewaluacji jako ewaluujący lub ewaluowani, brane są pod uwagę.

Osoby objęte sferą ewaluacji, które należy wziąć pod uwagę:

- Osoby, które decydują o potrzebie ewaluacji (zwykle osoby zapewniające finansowanie projektu)
- Osoby odpowiedzialne za stworzenie projektu ewaluacji przedmiotu.
- Osoby odpowiedzialne za praktyczne wykonywanie projektu ewaluacyjnego
- Osoby, których ewaluacja dotyczy pośrednio lub bezpośrednio
- Inne grupy osób zainteresowane efektami ewaluacji jak na przykład decydenci planujący podobne projekty np. ewaluację; ewaluatorzy albo opinia publiczna.

Takie osoby, grupy lub instytucje są nazywane interesariuszami.

U2 Wyjaśnienie Celów Ewaluacji

Wszyscy, którzy są zaangażowani w ewaluację mają pewność, że cele ewaluacji są jasne dla interesariuszy.

Sukces ewaluacji przede wszystkim zależy od zrozumienia przez interesariuszy przyczyn, dla których ewaluacja została rozpoczęta. Obowiązkiem wszystkich zaangażowanych w ewaluację jest zapewnienie przepływu informacji pomiędzy

wszystkimi uczestnikami. Właściwa komunikacja pozwoli zapobiec zbyt wygórowanym oczekiwaniom ze strony zamawiających ewaluację. Również ci, którzy przeprowadzają ewaluację są zobligowani do trzymania się celów ewaluacji. Wyjaśnienie celów pomoże uniknąć nieporozumień w trakcie procesu ewaluacji.

Wyjaśnienie celów jest również istotne dla zapewnienia osiągnięcia priorytetów całego procesu. Bardzo często takie wyjaśnienie celów jest niecałkiem możliwe na początku ewaluacji i wymaga dłuższego procesu, który powinien być postrzegany jako główny element ewaluacji.

U3 Wiarygodność

Ci, którzy wykonują ewaluację są kompetentni i wiarygodni: to pomaga zapewnić najwyższy poziom wiarygodności i akceptacji rezultatów ewaluacji.

Wiarygodność ewaluatorów pozwala na osiągnięcie efektywnej ewaluacji. Uznanie wiarygodności ewaluatorów przez wszystkie strony ewaluacji wymaga następujących cech ewaluatorów: uczciwość osobista, niezależność, kompetencje komunikacyjne i społeczne.

U4 Zakres i wybór informacji

Wybór zebranych informacji umożliwia zadawanie trafnych pytań o przedmiot ewaluacji. Tenże wybór uwzględnia potrzeby i interes zamawiających jak i innych interesariuszy.

Planując ewaluację konieczne jest wyszczególnienie niezbędnych informacji, które umożliwią odpowiedź na pytania postawione przed ewaluacją lub w jej trakcie i odrzucić informacje nieistotne. Należy zwrócić uwagę na dostępne źródła danych i ich kompatybilność z informacją niezbędną dla udzielenia odpowiedzi na kluczowe pytania i potrzeby zainteresowanych stron.

U5 Przejrzystość wnioskowania

Założone podejście oraz sposób wnioskowania, na którym opiera się interpretacja rezultatów są opisane przystępnie, w taki sposób, że kryteria oceny są przejrzyste i jasne.

Interpretacja zebranych informacji jak i rezultatów jest najważniejszym, i krytycznym punktem ewaluacji. Ewaluatorzy używają teoretycznych modeli oraz systemów wartości w procesie interpretacji. Jest niezbędne, aby założenia uzyskanych ocen/sądów wartościujących/wnioskowania były przejrzyste i jasne, a dzięki temu sposób interpretacji rezultatów - przekonujący, porównywalny i zrozumiały.

U6 Porównywalność i jasność raportu

Raporty ewaluacyjne opisują przedmiot ewaluacji łącząc kontekst, pytania, cele, użyte procedury, jak również wyniki osiągnięte w trakcie procesu w taki sposób, że najbardziej istotne informacje są przedstawione i zrozumiałe.

Przedstawienie raportów (lub rezultatów i wniosków w innej formie) w prostej i zrozumiałej formie jest jednym z warunków przekazania efektów ewaluacji w przekonującej formie.

Język, którego się używa powinien być precyzyjny (na przykład ważne terminy powinny być wyraźnie i jasno zdefiniowane, i konsekwentnie używane) tak, aby całość była zrozumiała dla odbiorców raportów. Zestawianie najważniejszych

osiągnięć ewaluacji w formie tabel i form graficznych może się również okazać pomocne. Najlepiej, jeżeli sposób raportowania jest dopasowany do jak najlepszego odbioru przez grupę docelową. Jednakże raport końcowy nie konieczne musi zostać przedstawiony w formie pisemnej. Może się okazać, że taka forma raportu nie jest optymalna, w wielu przypadkach zamiast tego, często skuteczną formą jest przedstawienie informacji na wykładzie, warsztatach lub w inny sposób.

U7 Raportowanie we właściwym czasie

Znaczące okresowe rezultaty jak i końcowe raporty są dostępne dla wszystkich stron, a więc mogą być użyte w wymaganym czasie.

Ewaluacja traci część swojego zamierzonego efektu, jeżeli czas realizacji nie koresponduje z założonym terminarzem podejmowania decyzji przez zamierzonych odbiorców. W wielu przypadkach, na przykład gdy ewaluacja jest zlecona przez administrację publiczną, trzeba przewidzieć dłuższy czas z uwagi na fakt, że ewaluacja przejdzie proces wewnętrzny (w tym dodatkowe wyjaśnienia lub przygotowanie raportów uzupełniających) zanim zostanie podjęta decyzja.

Jest również istotne, aby przedstawiać raporty okresowe i wstępne wnioski powstałe w czasie ewaluacji, aby mogły być przez wszystkich przeanalizowane, szczególnie jeżeli dane pozostają w związku z zamierzonymi działaniami, skierowanymi do odbiorców. Warto wziąć pod uwagę okresowe przekazywanie informacji zwrotnej planując ewaluację i źródła finansowania.

U8 Oddziaływanie ewaluacji

Planowanie, wykonanie i prezentacja ewaluacji zachęca interesariuszy zarówno do uczestnictwa w procesie ewaluacji jak i wykorzystania jej wyników.

Czy rezultaty i wskazówki zostaną wprowadzone w życie zależy bardzo mocno od tego, czy interesariusze widzą praktyczne zastosowanie rezultatów ewaluacji. Ważnym warunkiem, pomagającym promować i realizować ewaluację, jest włączenie jak najszerszej liczby osób w planowanie i organizację projektu. Pomocna jest również jasna i częsta analiza raportów w trakcie procesu ewaluacji i informowanie o wynikach interesariuszy.

Wykonalność

Standardy wykonalności zapewniają, że ewaluacja jest przeprowadzona w sposób realistyczny, przemyślany, dyplomatyczny i biorący pod uwagę koszty.

F1 Procedury praktyczne

Procedury ewaluacyjne są tworzone w taki sposób, aby niezbędna informacja została zebrana bez naruszenia przedmiotu ewaluacji i ewaluacji samej w sobie.

Celem planowania i wykonania ewaluacji nie jest zastosowanie procedur, które są najlepsze z naukowego punktu widzenia. Bardzo ważne jest upewnienie się, że metody i procedury są tak właściwe, jak to jest możliwe, dla przedmiotu ewaluacji. I nie powinny być obciążeniem ani dla podmiotu ewaluacji, ani dla osób, które są w nią zaangażowane. Metody, które dostarczają najwięcej informacji i wydają się być najbardziej obiecujące z naukowego punktu widzenia, często nie mogą zostać użyte w danej sytuacji, ponieważ są zbyt kosztowne, zbyt czasochłonne lub nie do przyjęcia z etycznego punktu widzenia. Ważne jest, aby było jasne, że zalety i wady wybranych

metod mogą, ale nie muszą być pomocne w procesie ewaluacji. Z tego względu metody i procedury wymagają dyskusji wszystkich zainteresowanych stron.

F2 Przewidywanie politycznej użyteczności

Należy wziąć pod uwagę sprzeczne interesy zaangażowanych stron, aby pozyskać ich współpracę i zapobiec możliwym nieporozumieniom, które mogą zniweczyć pozytywne rezultaty ewaluacji.

W celu uniknięcia negatywnych reakcji na ewaluację niezbędne jest, aby zidentyfikować tak wielu zainteresowanych jak to jest możliwe. Poza bezpośrednim kręgiem uczestników, może to dotyczyć osób należących do szerszego grona zainteresowanych przedmiotem ewaluacji. Można uniknąć negatywnych reakcji, a przynajmniej przewidzieć, jeżeli uwzględnimy potrzeby różnych grup. Poza otwarcie wyrażonymi interesami, trzeba uważać na ukryte cele różnych grup. Biorąc pod uwagę jawne i ukryte potrzeby, i cele uczestników ewaluacji, nie powinno się zapominać, że ci którzy wykonują ewaluację, mogą się kierować różnorodnymi celami.

F3 Efektywność kosztowa

Ewaluacja daje wartościowe informacje, które uzasadniają koszty ich otrzymania.

Ewaluacja jest opłacalna, kiedy oczekiwana korzyść jest większa niż koszty. Koszty odnoszą się do wartości wszystkich środków, włączając w to czas przeznaczony do przeprowadzenia ewaluacji lub koszty poniesione przez inne instytucje. Tak więc koszty te obejmują wszystkie koszty społeczne i finansowe wszystkich zasobów niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji. Korzyści odnoszą się do sumy wszystkich wartości osiągniętych podczas ewaluacji (optymalizacja efektów, możliwa redukcja kosztów, adekwatność programu).

Korzyści finansowe powinny być tak optymalne jak to tylko możliwe podczas ewaluacji. W sytuacji, kiedy jest wiele opcji, które dają ten sam efekt, powinno się wybrać tę, która jest najmniej kosztowna. Równolegle przy podobnych kosztach należy wybrać to rozwiązanie, które daje największe merytoryczne korzyści. Jeżeli natomiast koszty przewyższają korzyści merytoryczne, należy zaniechać ewaluacji.

Stosowność

Standardy stosowności zapewniają, że ewaluacja jest przeprowadzona w prawny i etyczny sposób i że dobro interesariuszy jest brane pod uwagę.

P1 Formalne porozumienie pisemne

Obowiązkiem wszystkich stron podejmujących ewaluację (rozdzielając co, jak, przez kogo i kiedy) jest spisanie umowy w celu zobligowania wszystkich stron do jej przestrzegania, dającą możliwość renowacji umowy.

Związek pomiędzy ewaluującym a zamawiającym ewaluację wymaga obopólnego zaufania i szacunku. Najlepszą formą porozumienia powinna być pisemna umowa (kontrakt, obopólne porozumienie) obejmująca najważniejsze zasady i obowiązki wynikające dla obu stron. Formalne porozumienie powinno dotyczyć następujących obszarów: finansowania, ram czasowych, zaangażowanych osób, raportów które powinny być sporządzone według ustalonych metod, procedur i zawartości.

Szczególnie ważne jest sprecyzowanie dokładnie praw i obowiązków wszystkich uczestniczących. Jeżeli okaże się w trakcie prac, że zmiana umowy jest niezbędna, to musi istnieć możliwość dla renegotjacji warunków umowy. Formalne, pisemne porozumienie, zmniejsza ryzyko nieporozumienia, które może się pojawić między stronami, ułatwia również rozwiązywanie bieżących problemów, powstałych w trakcie realizacji projektu.

P2 Zapewnianie indywidualnych praw i satysfakcji podmiotów

Ewaluacja jest przeprowadzana w taki sposób, aby szanować i chronić prawa oraz dobre imię podmiotów.

Podmioty ewaluacji są chronione przez prawo i przesłanki etyczne oraz zdrowy rozsądek i uczciwość. Prawa i dobre samopoczucie uczestników nie powinno wpływać negatywnie na przeprowadzenie ewaluacji. Ta zasada musi być przekazana wszystkim osobom uczestniczącym i przedyskutowana, wraz z przewidywanymi konsekwencjami takiego podejścia. Zamawiający ewaluację powinni powstrzymać się przed stawianiem ewaluatorów w sytuacjach naruszających prawa i dobre samopoczucie uczestników ewaluacji. Jeśli ewaluacja prowadzi do dobrze udokumentowanych wniosków, które naruszają samopoczucie lub prawa podmiotu - powinno się dokładnie rozważyć, czy taką decyzję można obronić.

P3 Respektowanie godności człowieka

Ewaluacja opiera się na obopólnym szacunku.

Ewaluatorzy powinni unikać sytuacji, w której naruszona zostaje godność osób, z którymi zawierają umowę w celu przeprowadzenia ewaluacji. Ten element respektowania ludzkiej godności, oprócz etycznych przesłanek, ma również znaczenie praktyczne. Jeżeli podlegający ewaluacji czują, że ich godność nie jest szanowana, przestają współpracować kreatywnie, a nawet działają w sposób, który ogranicza efekty ewaluacji. Dlatego konieczne jest zrozumienie środowiska kulturowego i społecznego tych, którzy poddani są ewaluacji.

P4 Całościowe i zrównoważone ocenianie

Ewaluacja jest kompletna i zrównoważona, kiedy ocenia i przedstawia silne i mocne strony przedmiotu ewaluacji, w taki sposób, że można wzmocnić silne strony i pokazuje się obszary problematyczne.

Zrównoważona prezentacja słabych i mocnych stron ma za zadanie zapewnić kompletne i uczciwe podejście do podmiotu ewaluacji. Nawet, jeżeli celem jest znalezienie słabych punktów, to nie zmienia obowiązku ewaluujących do zwrócenia uwagi na pozytywne strony projektu. Powinno się pamiętać, że korygowanie słabych punktów, może osłabić mocne strony przedmiotu ewaluacji. Zanim powstanie końcowy raport, warto skonfrontować rezultaty ewaluacji z osobami z zewnątrz, gdyż mogą inaczej patrzeć na prezentację słabych i mocnych stron. W ten sposób można spojrzeć pod innym kątem na słabe i mocne strony.

Dodatkowo, jeśli nie jest możliwe pozyskanie wszystkich założonych danych z uwagi na krótki termin lub niedobory finansowe, powinno się te braki zidentyfikować i wskazać. Ci, którzy zatwierdzają ewaluację, nie powinni ingerować w proces ewaluacji w taki sposób, który mógłby zakwestionować jakość ewaluacji.

P5 Udostępnianie wyników

Strony, które zawierają umowę o przeprowadzenie ewaluacji zapewniają, że wszystkie rezultaty przeprowadzonych działań będą udostępniane wszystkim zainteresowanym.

W upowszechnianiu efektów ewaluacji należy pamiętać, że dostęp do tejże informacji mają wszystkie osoby, biorące udział w procesie. Jeżeli grupa interesariuszy jest bardzo duża, należy raportować o wynikach na szerokim forum publicznym. Ci, którzy uczestniczą bezpośrednio w ewaluacji, a także ci, którzy ją zlecają oraz wszystkie osoby uczestniczące ponoszą odpowiedzialność właściwego dostępu do rezultatów i rozpowszechniania efektów. Raport powinien być również pisany w taki sposób, aby był zrozumiały dla wszystkich odbiorców. Najczęściej to oznacza, że raporty i rezultaty ewaluacji powinny być zaadoptowane do potrzeb odbiorców, dlatego na przykład, powinny czasem zawierać streszczenia lub tłumaczenia, bądź też specjalistyczną bibliografię.

P6 Określenie konfliktów interesów

Konflikty interesów są określane otwarcie i szczerze, dzięki czemu nie wpływają na proces ewaluacji ani jej wynik.

Jest wiele okoliczności, w których ewaluatorzy spotykają się z konfliktem interesów. Ewaluatorzy często posiadają cele, które mogą kolidować z założeniami ewaluacji, na przykład - chęć uzyskania zleceń na przeprowadzenie ewaluacji w przyszłości. Ewaluatorzy mogą również mieć specyficzne przekonania filozoficzne, teoretyczne, metodologiczne lub polityczne lub też mogą być członkami pewnych organizacji, lub innych grup. Konflikty zachodzące pomiędzy interesami różnych grup mogą ujawnić się w trakcie przeprowadzania ewaluacji i ostatecznie spowodować, że interpretacja wyników lub też cały proces ewaluacji może zostać zaburzony. Pożądane jest unikanie konfliktu interesów poprzez pokazywanie możliwości rozwiązywania ich, ale nie można ich wykluczyć. Kiedy pojawią się konflikty, należy znaleźć rozwiązanie, które wpłynęłoby na proces ewaluacji w jak najmniejszym stopniu.

Dokładność

Standardy staranności/dokładności zapewniają, że proces ewaluacji wytwarza i rozpowszechnia istotne i użyteczne informacje.

A1 Precyzyjne określenie przedmiotu ewaluacji

Przedmiot ewaluacji powinien być jasno i precyzyjnie określony, udokumentowany i jednoznacznie opisany.

Przedmiot ewaluacji, czyli proces, program czy organizacja powinien być dokładnie zbadany. Należy zwracać szczególną uwagę na pojawiające się różnice badanego przedmiotu pod wpływem czasu i różnych okoliczności/kontekstu, a nasz opis musi jasno objaśniać, co badamy. To również powinno zachęcić odbiorców do porównania przedmiotu badania z innymi podobnymi przedmiotami. Dokładne zbadanie przedmiotu ewaluacji pozwala pokazać związki pomiędzy przedmiotem ewaluacji a rezultatami ewaluacji, a także umożliwia identyfikację wcześniej nieznanymi efektów ubocznych. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozbieżności, które mogą zaistnieć pomiędzy przewidywanymi formami przedmiotu ewaluacji a jego rzeczywistą formą w działaniu i wdrażaniu.

A2 Analiza kontekstu

Wpływ kontekstu na podmiot ewaluacji powinien być wyraźnie określony.

Kontekst odnosi się do całości zdarzeń i okoliczności, którym podlega przedmiot ewaluacji.

Kontekst stanowi: klimat społeczny i polityczny; układ instytucjonalny; charakterystyka najważniejszych uczestników; struktura polityczna; występująca w otoczeniu działalność prywatna i publiczna, i istniejąca struktura ekonomiczna. Wszystkie te, jak i inne czynniki, powinny zostać dokładnie zbadane po to, aby trafnie zaplanować, zrealizować ewaluację i przedstawić jej rezultaty. Taka wiedza o kontekście jest niezbędna do tego, aby w ewaluacji wskazać realne możliwości i ograniczenia. Czynniki otoczenia/kontekstu mają często wpływ decyzyjny na efekty ewaluowanego przedmiotu. Dobrze wykonana analiza otoczenia pozwala również ocenić, w jakim stopniu wyniki ewaluacji mogą być zastosowane w innym kontekście. Wprowadzając taką analizę, powinno się jednocześnie pamiętać o unikaniu definiowania kontekstu ewaluacji w zbyt wąski jak i zbyt szeroki sposób, gdyż wynikiem takich działań może być niedostateczne zbadanie przedmiotu ewaluacji.

A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur

Założone cele, postawione pytania i użyte procedury powinny być precyzyjnie określone, udokumentowane i oszacowane.

Cele założone podczas ewaluacji, postawione pytania i wybrane procedury powinny być uważnie udokumentowane w trakcie przeprowadzania ewaluacji. Powinny być również przekazane w jasnym i zrozumiałym języku dla wszystkich odbiorców. Celem tego standardu jest uczynienie procesu ewaluacji przejrzystym. Opisując cele i pytania, szczególna uwaga powinna być zwrócona na różne i rozbieżne pola widzenia. Dokumentowanie procedur zawiera szczegółowe opisy organizacji, zbiory danych, analizy i raporty. Należy pamiętać, że początkowo wybrane procedury mogą ulec zmianie w trakcie ewaluacji, stąd też początkowo założone procedury mogą różnić się od końcowych. Powód tego typu zmian powinien być jasno przedstawiony. Jeśli cele, pytania i procedury nie są jasno określone, to jest błędnym założeniem, że obroni to przed uzasadnioną krytyką. Może okazać się, że efekty ewaluacji zostaną niewłaściwie zrozumiane.

A4 Wiarygodne źródła informacji

Źródła informacji użytych w trakcie ewaluacji powinny zostać dokładnie opisane, aby można było ocenić ich adekwatność.

Określenie źródeł informacji pozwala interesariuszom na stworzenie własnej oceny jakości informacji pochodzącej z tych źródeł. Źródła informacji dla ewaluacji zawierają, między innymi, poszczególne osoby jak i całe grupy, dokumenty, materiały audiowizualne i tabele statystyczne. Używanie różnych źródeł informacji pozwala na porównanie danych z nich zebranych. Wiarygodność ewaluacji może być poddana w wątpliwość jeżeli źródła informacji są niedostatecznie opisane lub nie są opisane w ogóle.

Poza samym opisem, informacja pochodząca z danego źródła, powinna zostać oceniona i zweryfikowana, a także należy brać pod uwagę wiarygodność informacji, gdy interpretuje się efekty końcowe ewaluacji.

A5 Trafna i wiarygodna informacja

Aby zapewnić trafność i odpowiedniość interpretacji konieczne jest rozróżnienie, rozwinięcie i zastosowanie procedur, które pomogą osiągnąć ten cel.

Do pewnego stopnia badanie empiryczne konkretnego podmiotu obciążone jest błędami. Trafność i wiarygodność są kryteriami dwóch miar jakości badania, które odnoszą się do błędów, lecz te cechy mogą zostać ocenione w kontekście konkretnej ewaluacji oraz konkretnego celu badania empirycznego. Trafność jest określeniem, które stawia pytanie: czy lub w jakim stopniu ewaluacja odzwierciedla postawione sobie cele badania. Wiarygodność z kolei zadaje pytanie o spójność i trwałość jakości badania, czy to pomiędzy instrumentami badania, osobami, czy w dłuższym okresie czasu. Trafność i wiarygodność są ściśle połączone i wybór lub ocena zebranych danych powinna dotyczyć tych dwóch wartości w równy sposób.

A6 Systematyczne sprawdzanie błędów

Informacja zebrana, analizowana i przedstawiona w ewaluacji jest poddawana systematycznemu sprawdzaniu błędów.

Jest wiele możliwych źródeł błędów podczas zbierania, oceny i interpretacji informacji. To może być tak proste jak wyłapywanie błędów podczas wprowadzania danych i tak złożone jak pomyłki w interpretacji zgromadzonych danych. Trzeba starać się redukować potencjalne źródła błędów podczas procesu ewaluacji. Odpowiednie metody takie jak: testy prawdopodobieństwa, równoczesne gromadzenie danych, sprawdzanie wiarygodności informacji, powinny być użyte do sprawdzenia zebranych informacji w celu znalezienia możliwych błędów. W raporcie końcowym ewaluacji takie źródła błędów i ich następstwa, powinny być jasno opisane po to, aby można było uniknąć błędów lub nieporozumień w końcowej interpretacji. Zaprzeczanie możliwości błędu, chociaż nie spowoduje znaczących rzeczowych konsekwencji, może zniweczyć całą ewaluację.

A7 Analizy jakościowe i ilościowe

Jakościowe i ilościowe informacje są systematycznie i prawidłowo analizowane w trakcie ewaluacji po to, aby można było odpowiedzieć na postawione pytania leżące u podstaw ewaluacji.

Ostateczne wyniki ewaluacji oparte są zarówno na analizach jakościowych jak i ilościowych danych. Analiza informacji powinna być przeprowadzana w sposób systematyczny i oparta na odpowiedniej metodologii badań jakościowych i ilościowych. Jest zazwyczaj przydatne, a także i rozsądne, wyciągać wnioski w ewaluacji w oparciu zarówno o metody jakościowe jak i ilościowe. Zadane pytania, jakość oraz dostępność do informacji, determinują wybór danych i sposób ich analizowania. Takie czynniki jak uprzednia wiedza i preferencje osób związanych z projektem, nie powinny mieć wpływu na podejmowanie decyzji dotyczących wyboru i analizy danych. Wybór metodologii powinien być jasno określony, konsekwencje wyboru krytycznie przeanalizowane, w szczególności odnośnie ograniczeń wybranej metodologii.

A8 Istotne wnioski

Wnioski wyciągnięte w trakcie ewaluacji są szczegółowo formułowane w taki sposób, aby interesariusze mogli je porównać i ocenić.

Wnioski wyciągnięte z ewaluacji powinny zostać jasno uzasadnione. Powinny być również jasno opisane wraz przyjętymi założeniami i procedurami podjętymi w trakcie ewaluacji. Zakres wniosków musi być przedstawiony a alternatywne interpretacje - wraz z wyjaśnieniem, dlaczego nie zostały wybrane – przedyskutowane. Określając pole badania, w obrębie którego wyciągane są wnioski, należy unikać sądów przyjmowanych przez niewłaściwie dobranych (nieistotnych) aktorów ewaluacji. Przestrzeganie tego standardu pozwala tym, którzy wykorzystują wnioski ewaluacji, ocenić ich znaczenie oraz w ten sposób wzmocnić siłę znaczenia tychże wniosków.

A9 Neutralne raportowanie

Raportowanie jest wolne od wszelkich osobistych odczuć i preferencji ewaluatorów: raporty ewaluacyjne prezentują wnioski w neutralny sposób.

Wiele różnych perspektyw funkcjonuje w obrębie przestrzeni ewaluacyjnej. Interesariusze często posiadają różne spojrzenia na przedmiot ewaluacji. Każda ewaluacja jest zagrożona manipulacją lub wykorzystaniem przez różne grupy lub interesy, z tego powodu ewaluacja powinna unikać przyjmowania czyjegokolwiek punktu widzenia.

Raczej, należy w sposób uczciwy reprezentować wszystkie istotne interesy, co jest ważne, gdyż ewaluacja powinna być tak niezależna jak to jest możliwe. Proces ewaluacji powinien być jak najmniej związany z osobami, które zleciły jej przeprowadzenie, ale również powinien być luźno związany z interesami osób, które są odpowiedzialne za przedmiot ewaluacji. Związek pomiędzy osobami odpowiedzialnymi za ewaluację a także tymi, którzy ją zlecili oraz innymi grupami uczestniczącymi powinien zostać wyjaśniony i określony na samym początku ewaluacji: to wyjaśnienie powinno zawierać również umowę dotyczącą praw publicznego przedstawiania wyników ewaluacji.

A10 Metaewaluacja

Ewaluacja sama w sobie jest przeprowadzana według wąskich, istniejących standardów, dzięki czemu może być poprawnie wykonywana, a także interesariusze mogą ostatecznie ocenić słabe i mocne punkty całego procesu.

Źle przeprowadzona ewaluacja może prowadzić do źle podjętych decyzji. Ewaluacja może również zostać poddana zbyt silnej, niesprawiedliwej krytyce. Aby uniknąć takiej sytuacji, ewaluacja może zostać poddana Metaewaluacji (ewaluacji ewaluacji) przy wykorzystaniu na przykład tych standardów. Zależnie od sytuacji, metaewaluacja może być podsumowująca, w sposób ogólny biorąca pod uwagę całość danych; może być formatywna lub strukturalna; może być przeprowadzona wewnętrznie przez zespół ewaluatorów lub też przez zespoły zewnętrzne. Podczas gdy wyczerpująca i głęboka metaewaluacja może być użyteczna tylko w szczególnych przypadkach - tak prosta auto-ewaluacja nie powinna być pomijana. Odpowiednie, niewielkie nakłady finansowe, niezbędne do przeprowadzenia takiej metaewaluacji (autoewaluacji) powinny zostać zaplanowane na początku procesu ewaluacyjnego.

MATERIAŁY TOWARZYSZĄCE

Standardy SEVAL: Przegląd praktyczny

Poniższy przegląd pokazuje, które standardy są najbardziej istotne dla różnych etapów i rodzajów ewaluacji:

Punkty istotne dla wdrożenia ewaluacji

- U1 Identyfikacja interesariuszy
- U2 Określenie celów ewaluacji
- U3 Wiarygodność
- U8 Oddziaływanie ewaluacji
- F2 Przewidywanie politycznej użyteczności
- F3 Efektywność kosztowa
- P1 Formalna umowa pisemna
- K6 Określenie konfliktu interesów
- A1 Precyzyjny opis przedmiotu ewaluacji
- A2 Analiza kontekstu
- A10 Metaewaluacja

Definiowanie ewaluacji

- U1 Identyfikacja interesariuszy
- U2 Określenie celów ewaluacji
- A1 Precyzyjny opis przedmiotu ewaluacji
- A2 Analiza kontekstu
- A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
- A10 Metaewaluacja

Planowanie ewaluacji

- U1 Identyfikacja interesariuszy
- U2 Określenie celów ewaluacji
- U4 Zbieranie i selekcja informacji
- U5 Przejrzystość wnioskowania
- F1 Procedury praktyczne
- P1 Formalna umowa pisemna
- P4 Całościowe i zrównoważone ocenianie
- A1 Precyzyjny opis przedmiotu ewaluacji
- A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
- A4 Wiarygodne źródła informacji
- A5 Trafna i wiarygodna informacja
- A7 Ilościowa i jakościowa analiza
- A8 Istotne wnioski

A9 Neutralny raport

A10 Metaewaluacja

Zbieranie informacji

U3 Wiarygodność

U4 Zebranie i selekcja informacji

U5 Przejrzystość wnioskowania

F1 Procedury praktyczne

F2 Przewidywanie politycznej użyteczności

P1 Formalna umowa pisemna

P2 Zapewnianie indywidualnych praw i dobrego samopoczucia

P3 Respektowanie godności człowieka

P4 Całościowe i zrównoważone ocenianie

A1 Precyzyjny opis przedmiotu ewaluacji

A2 Analiza kontekstu

A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur

A4 Wiarygodne źródła informacji

A5 Trafna i wiarygodna informacja

A6 Systematyczne poszukiwanie błędów

A10 Metaewaluacja

Analiza informacji

U5 Przejrzystość wnioskowania

F1 Procedury praktyczne

A1 Precyzyjny opis obiektu ewaluacji

A2 Analiza kontekstu

A7 Ilościowa i jakościowa analiza

A8 Istotne wnioski

A10 Metaewaluacja

Ewaluacja raportu

U1 Identyfikacja interesariuszy

U4 Zebranie i selekcja informacji

U5 Przejrzystość wnioskowania

U6 Porównywalność i jasność raportu

U7 Raport we właściwym czasie

U8 Oddziaływanie ewaluacji

P2 Zapewnianie indywidualnych praw i dobrego samopoczucia

P4 Całościowe i zrównoważone ocenianie

P5 Udostępnianie wyników

- A1 Precyzyjny opis obiektu ewaluacji
- A2 Analiza kontekstu
- A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
- A4 Wiarygodne źródła informacji
- A8 Istotne wnioski
- A9 Neutralny raport
- A10 Metaewaluacja

Budżet Ewaluacji

- U2 Określenie celów ewaluacji
- U4 Zebranie i selekcja informacji

F3 Efektywność kosztowa

- P1 Umowa pisemna
- A1 Precyzyjny opis przedmiotu ewaluacji
- A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
- A10 Metaewaluacja

Podsumowanie kontraktu ewaluacji

- U1 Identyfikacja interesariuszy
- U2 Określenie celów ewaluacji
- U3 Wiarygodność
- U4 Zebranie i selekcja informacji
- U7 Raport o czasie

F2 Przewidywanie politycznej użyteczności

- P1 Umowa pisemna
- P2 Zapewnianie indywidualnych praw i dobrego samopoczucia
- P5 Udostępnienie danych
- K6 Określenie konfliktu interesów
- A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
- A6 Systematyczne poszukiwanie błędów
- A1 Precyzyjny opis obiektu ewaluacji
- A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
- A10 Metaewaluacja

Zarządzanie ewaluacją

- U1 Identyfikacja interesariuszy
- U2 Określenie celów ewaluacji
- U3 Wiarygodność
- U7 Raport o czasie

F2 Przewidywanie politycznej użyteczności
F3 Wydajność kosztów
P1 Umowa pisemna
P2 Zapewnianie indywidualnych praw i dobrego samopoczucia
P3 Respektowanie godności człowieka
K6 Określenie konfliktu interesów
A3 Precyzyjne określenie celów, pytań i procedur
A6 Systematyczne poszukiwanie błędów
A10 Metaewaluacja

Wykonawcy i ewaluacja

U3 Wiarygodność
F2 Przewidywanie politycznej użyteczności
K6 Określenie konfliktu interesów
A9 Neutralny raport
A10 Metaewaluacja

Procedury użyte podczas tworzenia standardów SEVAL

Standardy SEVAL powstały pierwotnie z niemieckiego tłumaczenia, z Programu Ewaluacji Standardów, które Połączony Komitet Prac nad Standardami Ewaluacyjnymi w Edukacji ustanowił w USA. Członkowie grupy roboczej Standardów Ewaluacji SEVAL ocenili wstępną wersję, a następnie w oparciu o ich uwagi, zostały stworzone podkomisje w celu adaptacji standardów do warunków lokalnych. Pierwsza redakcja podkomisji była przedyskutowana w grupach roboczych, a następnie doprowadziła do kolejnej redakcji standardów. Druga redakcja została zaprezentowana w trakcie konferencji „Zapewnienie jakości edukacji”, mającej miejsce 6 maja 2000 roku w Bernie, w której uczestniczyło 80 osób. Komentarze, zgłoszone podczas tej konferencji, stały się podstawą trzeciej wersji stworzonej przez podkomisje i grupy robocze. Obecny tekst Standardów SEVAL jest wynikiem tego procesu.

Zostały wprowadzone następujące zmiany i poprawki: pojęcie: „program” zostało zastąpione pojęciem przedmiot ewaluacji lub ewaluacja. Ta zmiana nie miała znaczenia dla merytorycznego sensu standardów, jako że pojęcie program jest zrozumiałe dość szeroko w oryginalnej amerykańskiej wersji. Aby uprościć język pojęcie „powinno się” zastąpiono pojęciem „jest” lub „są”. Poza grupą ogólnych poprawek językowych, następujące szczegółowe zmiany powinny być odnotowane (opierając się na niemieckim tłumaczeniu Połączonego Komitetu w roku 2000).

- Połączenie standardów G5 i G6 i standardów G8 i G9.
- Rewizja sformułowań w punktach N7, D1, D3, K3, K4, K6, K7, G2, G7, G10, G12
- Całkowite ominięcie punktu G1 i K8
- Dodanie nowego punktu U2 „Wyjaśnianie celów ewaluacji”

Poszczególne zmiany są następujące:

Połączenie standardów

Oryginalne standardy G5¹ i G7 odnosiły się do wiarygodności i trafności, dwie wartości odnoszące się do jakości pomiarów są zwykle spotykane w społecznych pracach naukowych. Pomimo tego, że są niezależnymi tematami przybliżanie się do nich oddzielnie nie ma sensu (zob. Widmer 1996:296), w związku z tym połączono je w jeden standard. Ewaluacja powinna opierać się na jakościowych i ilościowych informacjach, w oryginale G8 (ilościowe) G9 (jakościowe), one również zostały połączone w jeden standard.

Standardy poprawione lub sformułowane na nowo

N7 Wirkung der Evaluation [Evaluation Impact] = U8 Evaluation Impact: Odmienne sformułowanie zostało wybrane dla ułatwienia strony językowej bez zmiany treści.

D1 Praktische Verfahren [Practical Procedures] = F1 Practical Procedures: tu również zmianę wprowadzono z powodów językowych.

D3 Kostenwirksamkeit [Cost Effectiveness] = F3 Cost Effectiveness: Potrzeba opłacalności ewaluacji została pominięta ponieważ została ona wcześniej zacytowana w tym samym standardzie.

K3 Schutz individueller Menschenrechte [Rights of Human Subjects] = P2 Ensuring Individual Rights and Well-Being: oryginalny tytuł tego standardu (ochrona indywidualnych praw człowieka) nie współgra z treścią, jako że standard ma szerszy zakres niż prawa człowieka.

K4 Human gestaltete Interaktion [Human Interaction] = P3 Respecting Human Dignity: ten standard został zredukowany, ponieważ w oryginale tylko ewaluujący mieli respektować „ludzką godność i wartość” - jako jednostronne nie było to przekonujące.

K6 Offenlegung der Ergebnisse [Disclosure of Findings] = P5 Making Findings Available: Oryginalna klauzula „razem z powiązanymi ograniczeniami” został opuszczony jako, że nie było jasne o jakie ograniczenia chodzi i jako że ten temat był już podjęty w innych standardach(U4, U5, P4, A4).

K7 Deklaration von Interessenkonflikten [Conflict of Interest] = P6 Declaring Conflicts of Interest: Nie jest możliwe kompletne uniknięcie konfliktu interesów, które barwią ewaluację, absolutne sformułowanie „bez kompromisów” zostało zastąpione łagodniejszym „jak najmniej kompromisów jak to jest możliwe”.

G2 Kontextanalyse [Context Analysis] = A2 Analyzing the Context: Ten standard został stworzony bardziej prosto bez zmian treści.

G7 Systematische Informationsüberprüfung [Systematic Information] = A6 Systematic Checking for Errors: Ostateczna klauzula „i wszystkie błędy powinny

---

¹ Litera G, tak jak N, D, i K odnoszą się do skrótów wykorzystanych w niemieckiej wersji Standardów (N - 'Nützlichkeit' (Użyteczność), D - 'Durchführbarkeit' (Wykonalność), K - 'Korrektheit' (Stosowność), oraz G - 'Genauigkeit' (Dokładność); Joint Committee 2000.

być skorygowane” została pominięta, jako że szczegółowe polecenia nakazujące korektę uznano za zbędne.

G10 Begründete Schlussfolgerungen [Justified Conclusions] = A8 Substantiated Conclusions: Kilka słów dodano do tego standardu dla jasności i podkreślenia potrzeby możliwości porównywania wniosków jako istotnej przesłanki umożliwiającej ich ocenę.

G12 Meta-Evaluation [Metaevaluation] = A10 Metaevaluation: Ten standard został lekko zmieniony technicznie, określenie sumaryczne i formatywne zostały odrzucone w celu lepszego zrozumienia, a sformułowanie „dokładnie zbadane” zostało zastąpione przez „ocenienie” po to aby metaewaluacja mogła być lepiej przeprowadzona.

Standardy całkowicie pominięte

K1 Profesjonalna pomoc

Ewaluacja powinna być zaprojektowana do pomocy organizacjom, żeby odpowiedzieć i efektywnie obsłużyć potrzeby wszystkich zainteresowanych stron.

Przyczyny pominięcia:

Podstawową zasadą standardów jest to, że powinny one pasować do wszystkich typów użytkowników. Pomimo tego, nie wszystkie przedmioty ewaluacji są podmiotami użyteczności publicznej np. ewaluacje prywatnych podmiotów gospodarczych. Nie do końca jasne jest również to, że odpowiadanie na potrzeby wszystkich grup jest rozsądne. Mogą wydarzyć się przypadki, w których równie ważne jest działanie zupełnie odwrotne np. skoncentrowanie się na wybranym segmencie problemu.

K8 Odpowiedzialność finansowa

Lokalizacja ewaluujących i spożytkowanie zasobów powinno być realne ekonomicznie a równocześnie rozsądne i etycznie odpowiedzialne.

Przyczyny pominięcia:

Standard miesza różne problemy, nawet jeżeli one dotyczą różnych problemów, ale tylko częściowo je opisują.

Standard F3 już zawiera kluczowe problemy standardu K8.

Od momentu, w którym zostaje podpisany kontrakt na przeprowadzenie ewaluacji -powiązanie pomiędzy ewaluującym a tymi, którzy zamawiają jest normalną relacją biznesową opisaną w kontrakcie (jak również przez prawo biznesowe obowiązujące w danym kraju). Znacznie ważniejszym jest to, co dzieje się przed podpisaniem kontraktu (np. na styku sektora publicznego z prywatnym). Interesy zamawiających ewaluację powinny być lepiej zabezpieczone przez odpowiednie sformułowania w kontrakcie.

Wiele kontraktów w sektorze publicznym wypłacane są w formie określonej sumy wynikającej z zakresu usługi. W momencie, w którym kontrakt jest podpisany nie jest możliwa rewizja wysokości kontraktu; z tej perspektywy ten standard wydaje się naiwny i nierealistyczny.

Ten standard narusza również zasadę symetrii, ponieważ żaden inny standard nie określa ilości dostępnych środków, aby ewaluacja przebiegała w etycznie

odpowiedzialnej formie, ani nie zapewnia tego, żeby wydatki były rozliczone i adekwatne.

Dodane Nowe Standardy

U2 Wyjaśnienia celów ewaluacji

Wszyscy, którzy są zaangażowani w ewaluację, zapewniają, że wszystkie cele ewaluacji są jasne dla interesariuszy.

Ten standard został wprowadzony do standardów SEVAL, ponieważ grupa robocza stwierdziła, że istnieje luka w standardach Połączonego Komitetu. Prawdą jest, że cele ewaluacji są ujęte zarówno ogólnie i szczegółowo (np. w U1 i A3) w innych standardach, ale z uwagi na potrzebę grupy roboczej - podkreślenia założeń ewaluacji, członkowie także poczuli się zobligowani do stworzenia osobnego standardu, aby zwrócić uwagę na ten problem.

Tablica Transformacji Standardów

Poniżej pokazujemy związek pomiędzy niemiecką wersją Połączonego Komitetu, 2000 – Standardów Ewaluacji Programu i Standardów SEVAL Standards [SEVAL] alfabetyczno-numeryczne oznakowanie pokazuje zmiany:

<i>JC</i>	<i>SEVAL</i>	<i>JC</i>	<i>SEVAL</i>	<i>JC</i>	<i>SEVAL</i>	<i>JC</i>	<i>SEVAL</i>
N1	U1	D1	F1	K6	P5	G7	A6
nie dot.	U2	D2	F2	K7	K6	G8/G9	A7
N2	U3	D3	F3	K8	opuszczono	G10	A8
N3	U4	K1	opuszczono	G1	A1	G11	A9
N4	U5	K2	P1	G2	A2	G12	A10
N5	U6	K3	P2	G3	A3		
N6	U7	K4	P3	G4	A4		
N7	U8	K5	P4	G5/G6	A5		

CZŁONKOWIE GRUPY ROBOCZEJ SEVAL

/ Evaluation Standards Working Group

Dr. Paul Ammann, Gesundheits- und Fürsorgedirektion des Kantons Bern, Bern
 Dr. Nicole Bachmann, Gesundheits- und Fürsorgedirektion des Kantons Bern, Bern*
 Renate Cléménçon, Bundesamt für Justiz, Bern
 Valérie Eggimann-Lanz, Eidgenössische Finanzkontrolle (EFK), Bern
 Frohmüt W. Gerheuser, Büro für Politikberatung und Sozialforschung, Brugg
 Dr. Armin Kühne, Eidgenössische Finanzkontrolle (EFK), Bern
 Charles Landert, Landert Farago Davatz & Partner, Zürich*
 Dr. Marlène Läubli Loud, Office fédéral de la santé publique, Berne
 Dr. Tobias Ledergerber, Organisationsamt des Kantons Bern, Bern
 Dr. Urs Moser, Kompetenzzentrum Bildungsevaluation & Leistungsmessung, Universität Zürich
 Urs Schmidt, e&e Entwicklung & Evaluation im Sozialwesen, Zürich

Prof. Dr. Christian Simon, Schweizerischer Wissenschafts- und Technologierat (SWTR), Bern

Dr. Heini Sommer, Ecoplan, Altdorf

Patrick Trees, Staatskanzlei des Kantons Bern, Bern

Dr. Thomas Widmer, Institut für Politikwissenschaft, Universität Zürich, Zürich (Chairman)*

*: Members of the Subcommittee

BIBLIOGRAFIA

Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (Ed.) (1994): The Program Evaluation Standards, 2nd ed. Newbury Park: Sage.

Joint Committee on Standards for Educational Evaluation (Hrsg.) (2000): Handbuch der Evaluationsstandards.

Die Standards des Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. 2nd ed. Opladen: Leske+Budrich.

Widmer, Thomas (1996): Meta-Evaluation. Kriterien zur Bewertung von Evaluationen. Bern: Haupt.

Widmer, Thomas (2000): „Qualität der Evaluation – Wenn Wissenschaft zur praktischen Kunst wird.“ In: Stockmann, Reinhard

SEVAL

c/o Universität Freiburg

Stabsstelle Evaluation des Rektorats

Av. de Beauregard 11 (1.217)

CH-1700 Freiburg

Tel +41 (0)26 300 82 81

Fax +41 (0)26 300 96 55

secretariat@seval.ch

www.seval.ch

Niniejszy dokument został przetłumaczony dzięki pomocy finansowej Unii Europejskiej w ramach Środków Przejściowych 2005 „Wzmocnienia Zdolności ewaluacyjnych w sektorze publicznym” Linia budżetowa: TF2005/017-488.01.02.06. Za treść tego tłumaczenia odpowiada Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, poglądy w nim wyrażone nie odzwierciedlają w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.